

КАРПАТСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АВГУСТИНА ВОЛОШИНА
Гуманітарно-економічний факультет
Кафедра психології, педагогіки та соціальної роботи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ДЕФЕКТОЛОГІЯ»

Освітня програма «Психологія»

Спеціальність 053 Психологія

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 8/1 від 26 серпня 2024 р.

Ужгород – 2024

1. Анотація до навчальної дисципліни

Курс «Дефектологія» має чітку професійну спрямованість під час підготовки майбутніх спеціалістів, які орієнтовані на роботу із дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку. Закономірності розвитку дітей із відхиленнями психофізичного розвитку детерміновані як внутрішніми передумовами, так і зовнішніми факторами. Розвиток зазначеної категорії дітей здійснюється поетапно. Етапи змінюють один одного у певній послідовності, проте перебіг цього процесу у кожній категорії дітей має свої особливості. Врахування цих особливостей у навчально-виховному процесі забезпечує ефективність у реалізації можливостей розвитку кожній категорії дітей.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:
Змістовний модуль 1. Дефектологія як наука.
Змістовний модуль 2. Діти з порушенням слухової та мовної функцій.

2. Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета курсу: ознайомити студентів з дефектологією як наукою, що вивчає особливості розвитку навчання і виховання дітей з вадами психічного або (та) фізичного розвитку, з основними категоріями аномальних дітей, зі спеціальними закладами для учнів з відхиленнями розвитку.

Завдання дисципліни «Дефектологія»:

- ознайомити з методами корекції і компенсації, які використовуються у дефектології;
- проаналізувати клініко-педагогічні та психолого-педагогічні класифікації мовленнєвих порушень;
- визначити причини біологічних і соціальних чинників порушень;
- охарактеризувати правильно визначення станів подібних до олігофренії і розумової відсталості;
- розкрити роботу основних спеціальних шкіл та закладів для дітей з вадами у розвитку;
- закріпити методи провадження практичних занять та практикумів з різних напрямків психології у сучасних ВНЗ, структуру практичного заняття та форми опрацювання студентами практичного матеріалу.

3. Результати навчання (компетентності)

Для засвоєння дисципліни студент повинен

знати:

- методи корекції і компенсації, які використовуються у дефектології;
- типи спеціальних шкіл;
- причини затримки психічного розвитку;
- клініко-педагогічні та психолого-педагогічні класифікації мовленнєвих порушень.

вміти:

- визначити вид розумової відсталості;
- визначати стани, подібні до олігофренії;
- організувати роботу психолого-медико-педагогічної консультації;
- надати психологічну допомогу слабозорим дітям та дітям з порушенням слуху.

4. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	40
практичні	20
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Обов'язкова / вибіркова
5	053 Психологія	3	обов'язкова

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.

Модуль 1. Дефектологія як наука

Тема 1. Загальні основи дефектології.	4	-	5
Тема 2. Олігофренопедагогіка і олігофренопсихологія.	4	-	6
Тема 3. Учні допоміжних шкіл.	4	-	7
Тема 4. Стани, подібні до олігофреній.	5	4	7
Тема 5. Психологічне обстеження дитини з відхиленнями в розумовому розвитку.	5	4	7

Модуль 2. Діти з порушенням слухової та мовної функцій

Тема 6. Тифлопедагогіка і тифлопсихологія.	5	2	7
Тема 7. Діти з порушеннями слухової функції.	4	2	7
Тема 8. Афазії у дітей та дорослих.	5	4	7
Тема 9. Мовні вади у дітей.	4	4	7
ЗАГ.:	40	20	60

5. Система оцінювання навчальної дисципліни

<p>Загальна система оцінювання курсу</p>	<p>Критерії та норми оцінювання знань із дефектології:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) характер володіння знаннями з дефектології (рівень усвідомлення, міцність запам'ятовування, обсяг, повнота і точність знань); 2) якість актуалізації знань із дефектології (логіка мислення, аргументація, послідовність і самостійність викладу, культура професійного мовлення); 3) рівень оволодіння відомими прийомами аналізу психолого-педагогічних фактів, здатність творчо використовувати засвоєні знання на практиці; 4) здатність до творчості й самостійності в навчально-пізнавальній діяльності; 5) якість виконання роботи (зовнішнє оформлення, своєчасність виконання, ретельність тощо). <p>Оцінювання знань студентів здійснюється, як за основну відповідь, так і за доповнення.</p> <p>А «Відмінно» - теоретичний зміст курсу засвоєний повністю, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з засвоєним матеріалом сформовані, всі передбачені програмою навчання завдання виконані, якість їх виконання оцінена кількістю балів, близькою до максимального.</p> <p>В «Дуже добре» - теоретичний зміст курсу засвоєний повністю, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з засвоєним матеріалом в основному сформовані, всі передбачені програмою навчання завдання виконані, якість виконання більшості з них оцінена кількістю балів, близькою до максимального.</p> <p>С «Добре» - теоретичний зміст курсу засвоєний повністю, без прогалин, деякі практичні навички роботи з засвоєним матеріалом в основному сформовані, всі передбачені програмою навчання завдання виконані, якість виконання більшості з них оцінена кількістю балів, близькою до максимального.</p> <p>Д «Задовільно» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково, але прогалини не мають суттєвого характеру, необхідні практичні навички роботи з засвоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання завдань виконані, деякі з виконаних завдань, можливо містять помилки.</p> <p>Е «Достатньо» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, багато з передбачених програмою навчання завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінені кількістю балів, близькою до мінімального.</p> <p>FX «Умовно незадовільно»- теоретичний зміст курсу засвоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програмою навчання завдань не виконані, або якість їх виконання оцінені кількістю балів, близькою до мінімального. При додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань.</p> <p>F «Безумовно незадовільно» - теоретичний зміст курсу не засвоєний, необхідні практичні навички роботи не сформовані, усі виконані завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом не приведе до будь-якого значимого підвищення якості виконання навчальних завдань.</p>
--	--

<p>Вимоги до письмової роботи</p>	<p>Вимоги до словника термінів: має бути не менше 10-ти термінів до кожної теми, записаних у окремому зошиті для самостійної роботи.</p> <p>Вимоги до конспектування статей: статті конспектуються у зошиті для підготовки до семінарських занять із зазначенням автора та назви статті, головних ідей, понять та висновків.</p> <p>Вимоги до оформлення тез: записи тез ведуться у довільній формі у зошиті для підготовки до семінарських занять.</p> <p>Практичні завдання виконуються у зошиті для семінарських занять</p>
<p>Семінарські, практичні заняття</p>	<p>Активна участь під час обговорення в аудиторії, студенти мають бути готовими детально розбиратися в матеріалі, ставити запитання, висловлювати свою точку зору, дискутувати. Під час дискусії важливі:</p> <ul style="list-style-type: none"> - повага до колег, - толерантність до інших та їхнього досвіду, - сприйнятливність та неупередженість, - здатність не погоджуватися з думкою, але шанувати особистість опонента, - ретельна аргументація своєї думки та сміливість змінювати свою позицію під впливом доказів, - я-висловлювання, коли людина уникає непотрібних узагальнювань, описує свої почуття і формулює свої побажання з опорою на власні думки і емоції, - обов'язкове знайомство з першоджерелами. <p>Вітається творчий підхід у різних його проявах. Від студентів/-ок очікується зацікавленість участю у міських, всеукраїнських та міжнародних конференціях, конкурсах та інших заходах з предметного профілю.</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Підсумковий контроль у формі екзамену здійснюється на основі зарахування всіх виконаних студентами завдань (для цього отримані бали сумуються, а їх кількість не повинна бути меншою, ніж 50 % завдань).</p>

6. Політика навчальної дисципліни

Неприпустимі плагіат та списування.

Лекційні заняття не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове

Пропуски практичних занять відпрацьовуються наступним чином: опрацювання теми, а також виконання самостійних завдань із теми.

Якщо студент пропустив (не відпрацював) більше 50% занять, він повинен скласти тести (дистанційне навчання) і тільки тоді буде допущений до складання екзамену.

Обов'язковою умовою отримання екзамену є відвідування студентом більш як 50% занять, написання контрольної роботи.

Відвідування занять

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають лекції і практичні заняття навчальної дисципліни.

7. Рекомендована література

Базова

1. Молодик О. В. – Психологія сім'ї та особистісний розвиток Київ: Академвидав, 2015. – 320 с.
2. Головацька Т. А. – Сім'я і особистість: психосоціальні аспекти Київ: Літера, 2012. – 280 с.
3. Черкашин М. В. – Психологія сімейних стосунків та особистісного розвитку Львів: Світ, 2010. – 250 с.
4. Стадненко І.М. Нариси з психології розумово відсталої дитини.,К.,1997.
5. Ілляшенко Т.Д.Діти з затримкою психічного розвитку та їх навчання.,К.,1997
6. Ковальчук О. Л. – Основи психології родинних стосунків Київ: Педагогічна думка, 2011. – 310 с.
7. Морозова Л. І. – Психологія особистісного розвитку в контексті сім'ї Львів: Вища школа, 2014. – 276 с.
8. Г.М. Кожина, В.Д. Мішієв, В.І. Коростій «Дитяча психіатрія»,Підручник, ВСВ «Медицина» - 2014, 376 с.
9. М.К. Шеремет - «Логопедія» —2019
10. «Виправлення вад мовлення» — Антоніна Малярчук.

Допоміжна

1. Т. Бойченко, Н. Колотій, А. Царенко, Ю. Жеребецький, Д. Голі, Д. Луцюк «Як виростити дитину здоровою» - Прем'єр-Медіа - 2001, 204 с.
2. О.Й. Кузенко «Корекційна педагогіка» — український навчальний посібник, «Новий Світ-2000»-2024, 214 с.
3. О.Ф. Кисла «Корекційна педагогіка», «Кондор»-2024, 338 с.
4. О.В. Дудіна, Т.В. Скубій «Дефектологія» (курс лекцій)
5. Т.В. Крутії «Основи спеціальної педагогіки та спеціальної психології», «Генеза», 2019.
6. М.С. Вавіна «Спеціальна педагогіка», «Слово», 2021.
7. О.Й. Кузенко «Корекційна педагогіка», 2023.
8. О.А. Чаркіна «Психологія аномального розвитку та основи психогенетики»,КДПУ-2021, 70 с.

Інтернет-ресурси

1. <http://deffektopraktik.ucoz.ua/>
2. <https://naurok.com.ua/>
3. <https://www.krok.org.ua/spec-ukr.php>

Викладач _____ проф. Хоркава С. І.